

Fragment VII

Fragment Dülmen, Herzog von Croy'sches Familiearchiv und Bibliothek 15

Een fragment van *Die Rose* van Heinric bestaande uit twee (niet gehele) bladen (verso en recto), zijnde acht kolomstukken.

De regelnummering is gebaseerd op het Brusselse handschrift.

fol. ?Va

- [.]araet miin vader blijft keiser ende here
[.]an deser werelt emmermere
[.]nde miin moeder ypocrisie
[.]liift keyserinne wats geschie
10950 [.]i regneren in elc rike
[.]lst wel recht es ende mogelijke
[.]i comen der lieder raet ontecken
[.]eimelic die an ons trecken
[...] hout ons ouer so goet
10955 [.]at elc an ons comen moet
[.]nde wi castien[se v]an sonden sere
[...] wi en gheren nemmermere
[.]an hen gecastiit te sine
[.]aden siit dat warons pine
10960 [.]egt wat liede soude men eeren
[.]an ons die vor die groete heren
[.]nde vor die liede altoes beden
[...] wi siin van andren zeden
[.]ls wi hen ebben gekeert den rugge
10965 [.]an si wi talre quaetheit vlugge
[.]elc es meerre verwoethede
[.]an tantierne rudders sede
[.]f die edele liede te minne
[.]nde daer an niet te winne
10970 [.]are I man van selken seden
[.]at hi hilde vorwardechede
[.]nde siin gelof al openbare
[.]nde entwint daer iegen ware
[.]nde schude ypocrisie
10975 [.]its tvolc dat ic vermalendie
[...] dese lange caproen
[.]ese geruntste gebondene scoen
[.]ese lange wide tabbarde
[.]nde cappen van grawen aerde
10980 [.]nde liede van simplen gedanen
[.]ese souden princhen an hen tanen
[.]nde geuen hen al onder hande
[...] orbore van haren lande

fol. ?Vb

- Oemoedech abiit diene hout wale
Maer ic meine anders altemale
Ende dat lachtert god oec mede
10995 Dat die mensche teenegher stede
Hem geeft toemoedegen abite
Ende niene doet der werelt quite
Sint hise metten monde begheeft
11000 Dese slacht den rode die heeft
So vele geslonden teenen male
Dat hiit en can gedragen wale
Ende moet vte spuwen neder
Ende als hem onghert eet hiit weder
Heere in dar v lieghen niet
11005 Mar mochtic geuoelen iet
Dat ghiis nine wort gheware *
Ghi adt die loghene openbare
Van mi in v hant gereet
Ende v bedriegen god weet
11010 b Die god van minnen hi begonde *
a Dan soudic laten om geene sonde
Te lachene van groeten wondre
Ende elc loucher omme besondere
Ende seiden dit es I scone sergant
11015 Om wel te getrouwene in dit lant
Die god van minnen seide valsch ghelaet *
Sint gi siit in selken staet
In miin hof ende ebt ge[w...]
Dat gi coninc wesen selt
11020 Van den ribauden in miin hof
Suldi mi houden miin belof
Iaic ende swere v wat ic mach
Dat v vader noit den dach
Getrouwer was te ghere stede
11025 Noch oec v ouderuader mede
Hoe et es iegen v nature
Set v in die auenture
27a Set v in die auenture *

fol.?Va

- 11125 [...]e mouwe stac hi tier stede
[...]s van harder scarper snede
[...] smeden dede gewesse
[...]egule in die smesse
[D]oe si beide bereet waren
Ghingsi henen sonder sparen

- 11130 Also lange dat si *quamen*
 Daer si *quade tongen vernamen*
 [...]e sine porte was geseten
 [...]s hi nimare woude weten
 [...]g]enen die *daer leden*
- 11135 [...] waren altoes sine *seden*
 [...]legrime *versach* hi saen
 [...]e moede *quamen* gegaen
 [...]hen *hem* oemoedelike
 [...]ect wesen *sekerlike*
- 11140 [...]ene *eerstwerf* dat was war
 [...]sch gelaet *daer* nar
 [...]en *weder* als die *hem* niet
 [...]ntsach als hise siet
 [...]e liede schenen si
- 11145 [...]emoedech *daer* bi
 [...] dochte wel *in desen*
 [...] wale kinde wesen
 [...]nst *ende* *kende* hi niet
 [...] diefs wesen theelne pliet
- 11150 [...]de dat si *van* gebede
 [...] w]aren dor ghenede
 [...]den die si adden gedaen
 [...] sach hi vor *hem* sach staen
 [...]ene gesien te meneger stont
- 11155 [...] was valsch was *hem* oncont
 [...] was hi mar *met* valscheden
 [...]ne niet comen beleeden
 [...]melec wrochte dat gelaet
 [...] decte theimelic gelaet
- 59a [...]lsche gelaet *
- 11160 [...]e] addine *kinne* mogen
- fol.?Vb
- 11170 [Dat goede liede siin iacopine]
 Si souden qualic hare ordine houden
 Waren si sulke ministrere gescouden
 Minder bruedere ende scriipteneren
 Si gaen alle vetter dan beren
 Ende alle ordene oec wattan
- 11175 Daer nes niemen hine schiint goet man
 Wat holpt dat icker vele af seide
 Doe die pelegime beide
 Te quade tongen waren comen
 So ebben si har malen genomen
- 11180 Ende ebbense neuen hem geleit
 Quadetonge te hen doe seit
 Die bi *hem* geseten waren
- 82a Die bi *hem* geseten waren *

Ic soude *gherne* weten *mareen*:
 van v *ende* wat v bringt te mi
 11185 Gevenst *wesen* seide *here* wi
 Comen tv om af te doene
 V sonden al met pardoene
 Wi siin *pelegrime* die gaen
 Nalre altoes *sonder* waen
 11190 Achter *lande* siin wi gesent
 Om *sonderen* die *men* vent
 Hen te leerne goede *exemple*
 Wi gaen *predeken* in menech *temple*
 Here wine *iaghen* ander dinc
 11195 Mar om gode den coninc
 Bidde wi v *herberge* tameer
 Maer wi wouden v seggen eer
 I cort *sermoen* *ende* *vertien*
 Quade tonge sprac mettien
 11200 Die *herberge* die gi hier siet
 Sine *wart* v *gewemet* niet
 Wat gi *beghert* segt al
 Ic bem diet *gherne* horen sal
 Danc ebt seide *gevenst* *wesen*
 11205 *Ende* *begonste* die talen met *desen*

fol.768Ra

Die den *peminc* bringhet in
 11940 Selke *ghifte* louic alte male
 Maer wie dat gheeft hi bouft wale
 Te siene waer hi *geuen* sal
 Want nine bestaet es ouer al
 UAn den boghe ende van den V vlieken *
 11945 Die meneghe hoeghe herte doen wiken *
 Entie wonden heimelike
 Daer met so condi *sekerlike*
 Vroedelike *schieten* mede
 Dan noit die god van *minnen* dede
 11950 So goeden scuttere so sidi
 Gi schiet dicke *verre* *ende* bi
 Nochtan es v dicke *on* cont
 Wien v *schieten* heeft *gewont*
 Want *alsmen* schiet *ter* voleien
 11955 Selc *ontfeet* na siin greien
 Den *scote* in siin *herte* binnen
 Dies die *scottre* *en* can *bekimen*
 No *geweten* no *werden* *geware*
 Ic *merke* *ende* sie openbare
 11960 An v *manieren* an v *wesen*
 Dat gi *comen* siit te *desen*
 Dat gi de beste *scuttre* siit

Diemen *vonden verre ende wiit*
Ende selc mach binnen den scote comen
11965 Dat v herde sere soude vromen
    Ende van v te learne voert *
Van parmente dat tv boert *
Van cleedren ende van anderen saken
11970 Daer gi v met moght bagel maken
Om schinen tsine leit al van hoegen state
An baghel tsine leit al v bate
Gi cont ter core so v pareren *
Datmens v nemmeer en darf leren

fol.768Rb

[Maer hout v herte ende uwen moet]
Dat ghise an hem niet legt te vaste
Gestade minne es groete onraste
Mint altoes gesinnelike
11985 Ende an die ghene die siin rike
Eist goet beghinnen dats wel in schiin
Op dat si niet te vrec en siin
Es iemen diese wel can plecken
Ende heimelic har goet ontrecken
11990 Wel lieue kint suetontfaen
Men sal v met minnen sere angaen
Elken so toent goet gelaet
Ende segt dat v herte al staet
Getrouwelic an hem alleene
11995 Ende dat si niet en es gemeene
Noch om winnen no om verliesen
En suldi anders geen lief kieseren
Ende swert bi ghenen ende bi desen
Addi willen laten lesen
12000 Die roese die men heeft so wert
Entie so sere es beghert
I andren dan hem gi wart so rike
Men vonde niet v gelike
Mar hem so getrouwe wardi
12005 Dattie roese niemen dan hi
Plucken soude van haren stele
Al quamer ondert of als vele
Elken geloefse euen sere
Ende segt gi sulse ebben here
12010 Alleene sonder deilen voert
Dit salne trecken an v boert
Dit swert hem met dieren eede
Ende geeft hem v trouwe daer mede
Al eist dat gi v verswert
12015 Weet wel dat en twint en deert
Al selc sweren want god onse here

Laches *vt* *maten* seere
Iupiter *ende* alle die gode gelike
Si loghen alle hoghelike

fol.?Va

- [*Ende* soude sijn ...]
Iegen die gene die har minne
Draghen meest wat hars geschiet
Maer der gherre en rouken niet
12120 Harre minnen groet *ende* cleene
Die salse festeren alle gemeene
Ende halen an hare wat si mach
Ende schuwen *ende* vlien nacht *ende* dach
Onraste geschelt *ende* vechtinge
12125 Ende esse niet scoene oec *sonderlinge*
So bestrike hare *met* selker saken
Diese scoene moghe maken
Sage si oec ontfallen hare aer
12130 Dat si blont adden *ende* goutvaer
Of moeste af sniden bi *onghesonden*
Of dat hare bi *eenegen* stonden
Bi *ongeuallen* ontfallen ware
Datse har ribaut metten hare
12135 Adde genomen *ende* vte getoghen
Ende soe geschuert sine adt mogen
Ontwerren wat hare mochte geschien
Dan salse na andre vlechten sien
Die gehelu blont siin *ende* groet
Van I wiue die es doet
12140 Of blonde side *ende* maken boreele
Ende steken vol haren foreele
Ende maker aue horne groet
Ende heeft si *bestrikens* noet
12145 Men *vint* van crude waters gnouch
Hare te *bestrikene* na har geuouch
Maer doe also dats geen man
An hare geware *werden* can
No gesien *an* hare gedane
Want groet *verlies* laghe *daer* ane
12150 Heeft si har kele wit *ende* ront
So doe har hoefstlope talre stont
So seere vte sniden *ende* so wale
Dat *ment* sien mach *altemale*
Hare witte kele si saels *wesen*
12155 Te *bedrieghleker* vele *van* *desen*

fol.?Vb

- [Heeft si oec har hande seer]
 Si salse decken vele te meer
 Ende houden an hare anschoen
 12165 Ende salse dicwile sieren doen
 Heeft si die *mammen* weec ende [...]
 Si salse houden in bedwanc
 Gebonden vast in linin laken
 Dat si sal daer toe doen maken
 12170 So sulsi wesen hart ende ront
 Ende *emmer* houde reine in alre st[o...]
 Venus camere dat [si] niene ebbe
 Gestubbe geen [no] spinne we[b...]
 En heeftse niet [sc]one die [v...]
 12175 So houdse gescoit dats die [...]
 Ende dumme cousen te groeten beenen
 Die soudemen draghen alteenen
 Heeftse ouer hare smette of v[...]
 Ic rade hare wel dat sise de[...]
 12180 Heeft si oec den adem quaet
 So wachte hare dats miin [...]
 In nuchteren tsprekene iegen [l...]
 Et soude vallen dat hare m[...]
 Ende als sal spreken eenege stont
 12185 So houde so verre haren mon[.]
 Dat hi den lieden niet come t[...]
 Es oec dat geualt datsi
 Lache soe ne lache niet
 Also sere dat si hare iet
 12190 Daer met ontsette want vrouwen [s...]
 Alsi loughen den mont toe ho[u...]
 Want en steet vrouwen niet [w...]
 Dat si hare kele altemale
 Ondoe ende gape als si lacht
 12195 Sine daets niet warse wel [b...]
 Ende adse hare tande niet wel [...]
 Ende onmeffene vte ende in gae[...]
 Ende toende sise met lachene d[...]
 Et soudse onwerden vor elken [m...]
 12200 An weenen oec so [bouft ma...]
 [Weenen en es wiuen [niet di...]

NOTEN:

r. 11006 : Mar mochtic geuoelen iet / Dat ghiis nine wort gheware - de versregel is i.v.m. de lombarde (in r. 11004) over twee regels geschreven (gemarkeerd met twee lange uithalen van de 'e' op het eind van de beide regels).

r. 11010 : **b** Dan soudic laten om geene sonde / **a** Die god van minnen hi begonde - r. 11010 en r. 11011 zijn gemarkeerd (b en a) zodat ze in de goede volgorde (a, b) gelezen worden; waarschijnlijk door een latere hand.

- r. 11016 : **D**Ie god van minnen / seide valsch ghelaet - de versregel is i.v.m. de lombarde over twee regels geschreven.
- r. 11027a : <+Set v in die aeu~~n~~ture> - door een latere hand is r. 11027 nogmaals geschreven in de benedenmarge van de tweede kolom (NB. in het Brusselse handschrift is deze versregel dubbel geschreven door een schrijffout bij het omslaan van het blad!).
- r. 11159a : [...]alsche gelaet - een door de kopiist zelf geschreven extra versregel (weestrijm), die bedoeld lijkt te zijn als verbetering van r. 11059. Het wordt nu echter een drierijm (3x 'gelaet').
- r. 11182a : r. 11182 is door de kopiist zelf nogmaals opgeschreven, wat leidt tot een drierijm (geen foutmarkering zichtbaar).
- r. 11944 : **U**An den boghe ende / van den V vlieken - de versregel is i.v.m. de lombarde over twee regels geschreven.
- r. 11945 : Die meneghe hoeghe / herte doen wicken - de versregel is i.v.m. de lombarde (in r. 11944) over twee regels geschreven.
- r. 11966 : **E**nde van v te / leerne voert - de versregel is i.v.m. de lombarde over twee regels geschreven.
- r. 11967 : Van parmente dat / tv boert - de versregel is i.v.m. de lombarde (in r. 11966) over twee regels geschreven.
- r. 12172 : Ven~~n~~s camere dat [si] niene ebbe / Gestubbe geen [no] spi~~n~~ne we[b...] / En heeftse niet [sc]one die [v...] - inktvlek op of gat in het perkament.

LITERATUUR:

D.E. van der Poel. *De Vlaamse Rose en Die Rose van Heinric*. 1989.
Op pag. 22 noot 46 noemt zij dit fragment.

zie J. Verdam, Een nieuw fragment van 'Die Rose.', in: *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 25 (1906), p.140-145.